

Het beeld van Paster Pype aan de Sint-Petrus- en Pauluskerk

door **Dirk Demaeght**

Nationaal Aalmoezenier van de Visserijsector

Het beeld is het voertuig van de gedachte, maar ook de symbolisering van de ziel. Het beeld kan ook de symbolische en zichtbare bestendiging zijn van wat iemand voor zijn volk deed en wat een volk nog steeds voor die iemand voelt. Uiterlijk leek Paster Pype soms verdwenen, maar innerlijk werd hij steeds levendiger in de harten van het Oostendse vissersvolk en bij mensen van alle gezindheden.

Dat lag aan de basis om zijn beeltenis uit steen te laten rijzen. Maar sinds 1938 heeft het beeld zelf een eigen geschiedenis opgebouwd die de archivariissen en leden van een gerenommeerde heemkundig- en geschiedkundige kring zoals de 'Plate' wellicht zullen interesseren.

Aan de achterkant van de afgebroken 'El Mar', aan de oude gebouwen van de Vrije Visserijschool Paster Pype, in de gelijknamige straat, hebben decennialang mensen omhoog gekeken naar het rijzig witstenen beeld van de stichter dat boven de ingang stond. Het beeld was er blijven staan, niettegenstaande de school, onder leiding van priester-aalmoezenier Jan Corneillie, in 1976-77 verhuisd was naar haar nieuwe gebouwen naast het VTI in de Stuiverstraat.

In de oorspronkelijke bouwplannen van de El Mar had architect Vyrin een beeld voorzien van de heilige Petrus, patroon van de vissers. Maar toen, na het sterven van Paster Pype in 1926, de herinnering aan de priester-stichter steeds levendiger werd en men hem ging beschouwen als de 'Daens van de vissers' en hij de eervolle naam kreeg van 'Vader der visschers', kwam men op het idee een beeld van de stichter zelf aan te brengen. Zelfs de straat waar hij zou staan, kreeg zijn naam.

Beeldhouwer Karel Demuynck (1899-1949) uit Nieuwpoort liet in het jaar 1939, ergens in de hoek van de speelkoer van de toenmalige 'Germaineschool', aan de hand van enkele foto's, de visserpriester uit de witsteen te voorschijn komen.

Toen ik als toenmalig directeur van de Visserijschool, een wandeling maakte via het befaamde Sint-Pauluspleintje, ergens rond eind juli 1987, zag ik in de verte het beeld staan met een onderende fietsband rond de nek. Iemand had me verteld dat men tijdens de Paulusfeesten er zelfs feestverlichting aanhing en eronder een frietkot installeerde. Dat kwam bij heel wat Oostendenaars, en niet in het minst bij de vissers, zeer oneerbiedig en ontierend over.

Recht tegenover de oude ingangspoort was er een gekende Oudenburgse bouwfirma aan het werk met een hijskraan. Ik vroeg of ze me met een hefbak tot dicht bij het beeld konden brengen om die fietsband te verwijderen. Het sloeg me aan het hart toen ik vaststelde dat het zware beeld kon bewegen. De zware betonijzers langs de onderkant en achteraan waren volledig doorgeroest. Enkele kladden cement achteraan het beeld getuigden van verwoede pogingen van 'iemand' (?) die het beeld opnieuw vast had wilde zetten. Tevergeefs!

In de wetenschap dat de El Mar eigendom was van de Decanale Werken en dat het beeld een gevaar betekende voor elke voorbijganger, belegde ik inderhaast een vergadering met deken Jozef Loncke, ook voorzitter van de Inrichtende Macht van de Paster Pypeschool, en de toenmalige schepenen Gerard Daniëls van groen en Bourgois van openbare werken. Er werd besloten het beeld daar zo vlug mogelijk te verwijderen. De witsteen werd omsnoerd met lederen banden en met dezelfde kraan werd de 1.400 kg wegende blok langzaam neergelaten en op een vrachtwagen van de

Stadsdienst gelegd. Het beeld zou een tijdelijk onderkomen vinden ergens bij de Stedelijke Werkplaat van Stene of het sportpark van de Schorre.

Met het eeuwfeest van de Paster Pypeschool in het vooruitzicht, in mei 1988, wilde de Stedelijke Overheid dat het beeld tegen de festiviteiten van mei 1988 een passende plaats zou krijgen rond de Sint-Petrus en Pauluskerk, waar Paster Pype, toen hij, na leraar te zijn geweest aan het college van Nieuwpoort, onderpastoor en later vissersaalmoezenier werd.

Aanvankelijk werd gedacht het beeld te plaatsen in het rozenperkje aan de 'Peperbusse'. Toen dit bericht de ronde deed, kregen we boze brieven van de Peperbusse Sociëteit. André Baert vond het beeld 'kitscherig en onesthetisch... niet passend bij de toren en zijn omgeving'. Hij vond dat het beeld moest teruggeplaatst worden op zijn oorspronkelijke plaats en dat men niet moest denken om van Paster Pype een 'heilige' te maken. Dat was ook helemaal niet onze bedoeling!

Door die reactie kreeg de stadsarchitect de opdracht om een geschiktere plaats te zoeken, ergens in het vernieuwde visserskwartier. Elk voorstel deed echter emotionele kritiek opwaaien, waardoor een definitieve beslissing uitbleef.

Schepen Daniëls van groen bekwam uiteindelijk een principieel akkoord in het schepencollege om het beeld te plaatsen op het plantsoen aan de Sint-Petrus- en Pauluskerk, recht tegenover het huis waar de priester destijds woonde. Daar zou het beeld het zicht aan de Peperbusse niet belemmeren. De Stad besloot om rond het beeld een kasseiwegeltje aan te leggen en het rondom van groen te voorzien.

Havenkapitein Ghys bood me een scheepsanker aan. Dat bracht me op het idee om dit anker vóór het beeld te plaatsen met daarop de inscriptie: 'Paster Pype, vader der visschers 1854 - 1926' (gegraveerd door leerlingen van het VTI).

Op zoek naar een steenkapper kwam ik bij grafsteenmaker Bourry terecht in de Stuiverstraat.

Na een korte bespreking van de prijs en inspectie van de steenhardheid kwamen we overeen dat hij de kolossale 2 meter hoge sokkel in een nieuw kleedje zou steken. Of de heer Bourry zelf het kappen heeft uitgevoerd, of het in onderaanneming gaf aan een zekere Paul Perneel (°1954), zoals Wikipedia vermeldt, weet ik niet met zekerheid.

Kleine uitsteeksels zoals vingers, neus en kin, waren nagenoeg weg geërodeerd. Witsteen is nu eenmaal een steensoort die niet goed bestand is tegen zeelucht en wind. Van het totale beeld werd een laag van een centimeter weggenomen.

Aangezien het beeld oorspronkelijk bedoeld was om in een nis te staan nogal hoog boven de ingangspoort van de vissersschool, was het achteraan niet bewerkt en zo 'plat als een vijg'. Het beeld was ook uitzonderlijk lang opdat voorbijgangers het in zogenaamd kikvorsperspectief zouden zien. De steen wat inkorten zou, zo vertelden me de steenkappers, altijd een esthetisch probleem blijven.

Aangezien het beeld nu rondom zichtbaar zou zijn, moest de platte achterkant ook bewerkt worden. Als model werd er een oude soutane van deken Loncke bijgehaald, zelfs met de bijhorende 'kontekletser', een manteltje dat priesters op de rug droegen.

Uiteindelijk konden we het beeld begin mei van 1988 plaatsen. Precies op tijd om het te betrekken in het eeuwfeest van de Paster Pypeschool.

Enkele jaren geleden werd het beeld van Paster Pype, wegens een herschikking van de oorlogsmonumenten aan de kerk, een vijftigtal meter verplaatst in de richting van het Sint-Petrus- en Paulusplein. Het bleef echter binnen het plantsoen en is niet minder opvallend dan voorheen. Aan dit beeld wordt op zijn sterfdag (3 juni) door de voorzitter van het Paster Pype Huldecomité, een bloemenhulde gebracht.

Bloemenhulde door de heer Jean Pierre Falise, voorzitter Paster Pype Huldecomité